

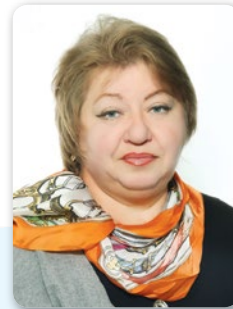

Дітям про Олену Пчілку

Урок позакласного читання у 4-му класі

Ольга ПЕТРИК, старший викладач, кафедра початкової освіти Запорізького ОІППО;

Ольга ГРИЦЕНКО, вчитель початкових класів, Запорізька гімназія № 45

У липні цього року виповнюється 170 років від дня народження видатної української письменниці Олени Пчілки. Її твори для дітей — невичерпна скарбничка для виховання й навчання молодших школярів. Аби розкрити їм багатогранність творчості письменниці, розвивати бажання читати, спонукати учнів до самостійного пізнання української літератури, пропонуємо провести урок, скориставшись поданим конспектом.

Тема. Твори Олени Пчілки для дітей.

Мета. Ознайомити з тематикою та розмаїттям жанрів творів Олени Пчілки для дітей. Формувати вміння аналізувати зміст прочитаного, висловлювати власні оцінні судження. Виховувати інтерес до творчості письменниці.

Матеріали та обладнання: портрет Олени Пчілки, добірка видань її творів; схема “Жанри творів Олени Пчілки”, картки з текстом про життя й діяльність письменниці; репродукції картин.

Хід уроку

I. Організаційний момент (1–2 хв)

Емоційне налаштування на урок

— Усміхніться одне одному. Скажіть добре, лагідне слово своєму сусідові.

II. Повідомлення теми й мети уроку (3–5 хв)

На запитання вчителя діти називають автора, твори якого читали вдома. Учитель демонструє портрет Олени Пчілки. Учні читають з дошки висловлювання Олени Пчілки — епіграф до уроку.

Діти — се наш дорогий скарб,
се наша надія, се — молода Україна.

Олена Пчілка

- Як слід розуміти слова поетеси?
- Як вона ставиться до дітей?
- Що ви про неї знаєте?

Вислухавши відповіді, учитель повідомляє тему й мету уроку.

III. Робота над темою уроку (23–25 хв)

1. Ознайомлення із життям Олени Пчілки

Учні об’єднуються у 6 груп (за числом частин тексту). Згідно зі стратегією “Джигсоу 1” (“Мозаїка”) кожна група отримує картку із фрагментом тексту про життя й діяльність Олени Пчілки. Під час читання діти на експертних картках записують ключові слова, після спільного обговорення створюють узагальнювальну таблицю. Відповідають на запитання вчителя за текстом.

Орієнтовний зміст повідомлень

- Справжнє ім’я Олени Пчілки — Ольга Петрівна Косач. Народилася вона 1849 року в м. Гадяч у сім’ї небагатого поміщика. Початкову освіту здобула вдома. У 1866 році закінчила у Києві Зразковий пансіон шляхетних дівчат. Знала 5 мов.
- Протягом життя Олена Пчілка записувала усні народні твори — примовки, пісні та казки, а також збирала зразки української вишивки. Тому її по праву вважають першим українським етнографом. (Етнограф — спеціаліст, який вивчає культуру й побут народу, народознавець). Пропагувала народну музику, вертепне дійство та мистецтво кобзарів; видала книжку “Український народний орнамент, вишивка, тканини та писанки”.
- Літературну діяльність розпочала з перекладу й видання творів Пушкіна та інших російських письменників; згодом перекладала українською з грецької, польської, німецької та французької мов, з норвезької переклала твори Г. К. Андерсена.

Від 1883 року письменниця друкує власні вірші та оповідання.

- Олена Пчілка неодноразово проявила себе справжньою українкою. Як громадський діяч на відкритті пам'ятника українському письменнику І. Котляревському, попри заборону, виступала українською мовою. У 1905 році відвідала Петербург, де клопоталася про зняття заборони на друкування українською мовою. Під тиском її аргументів учені Російської академії наук змушені були визнати, що українська мова таки існує. На власні гроші купувала книжки для українських бібліотек. Скрізь, де це було можливо, захищала українські національні інтереси. На святкування дня народження Т. Г. Шевченка 1920 року Олену Пчілку було заарештовано за те, що вона обгорнула бюст поета синьо-жовтим прапором і не дозволила комісарові топтати полотнище ногами.
- Після зняття заборони на друкування українською мовою поетеса видавала журнал "Рідний край", а згодом ще й журнал для дітей "Молода Україна", де друкували твори талановитих українських письменників. В останні роки життя трудилася в Українській академії наук.
- Олена Пчілка була ніжною й мудрою матір'ю для своїх чотирьох дітей, сама вчила їх малюванню, музиці, історії, грі на фортепіано і виховувала українцями. Вона дуже любила їх і пишалася ними. З гордістю і вдячністю поетеса Леся Українка називала свою матір найкращою, найрозумнішою і найталановитішою жінкою у світі.

Ключові слова:

Олена Пчілка — Ольга Петрівна Косач.
 Етнограф.
 Перекладала українською.
 Видавала журнал.
 Громадський діяч.
 Ніжна й мудра мати.

2. Огляд виставки творів Олени Пчілки

Діти оглядають книжки Олени Пчілки, представлені на виставці у класній кімнаті. З допомогою вчителя розповідають про місце, час видання, про твори, що ввійшли до збірок.

3. Знайомство з творами Олени Пчілки

Аналіз байок

Учні об'єднуються у 3 групи. Кожна група читає байку і готує відповіді на запитання.

Орієнтовний зміст запитань

I група

- Про що розповідається у байці "Котова Наука"?
- Чого вона навчає?
- На який прозовий твір автора схожа ця байка? (казку-оповідання "Мишача рада").
- У яких словах звучить повчання?

II група

- Про що розповідається у байці "Дрібненькі грушки"?

- Що таке узвар?
- Чому, на вашу думку, Галя не збирала грушки?
- У яких словах звучить повчання байки?

III група

- Про що розповідається у творі "Снігир та Щиглик"?
- Що таке сильце?
- Над чим змушує нас задуматись Олена Пчілка?
- Зачитайте повчання твору.

— До якого жанру віднесемо ці твори?

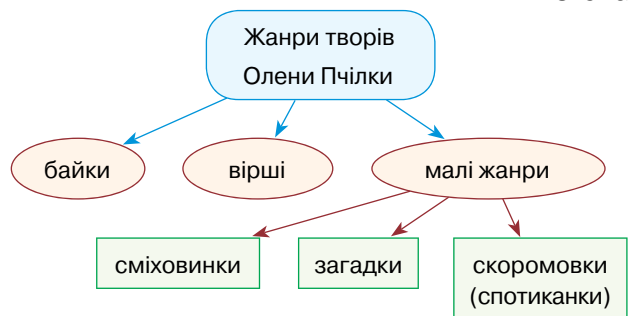
— Що таке байка?

Діти відповідають на запитання.

Байка (від баяти — розповідати) — короткий, переважно віршований твір повчального змісту.

На дошці схема, у якій на початку уроку заповнена тільки центральна комірка з назвою "Жанри творів Олени Пчілки". Решту комірок учитель заповнює у ході уроку.

Схема

Опрацювання віршів

Діти декламують вивчені напам'ять вірші Олени Пчілки "З гринджолятами", "Котик-Мурчик", "Вишеньки-сережки" і відповідають на запитання.

Орієнтовний зміст запитань

- Чим сподобався цей вірш?
- Чим близькі тобі його персонажі?

Працюємо в стратегії "Джингсоу" — Про Пчілку наша група має слово.

(Надіслала Н. Нарчинська, СШ № 1, м. Жашків, Черкаська обл.)

Вітаємо всіх, хто обрав

комплект підручників для 2 класу
від видавництва "Світлич"

Ми гарантуємо повну методичну підтримку педагогам, які користуються нашими підручниками

- ☀ Розгорнуті календарно-тематичні плани
- ☀ Комплекти робочих зошитів з інтегрованих курсів
- ☀ Навчальний зошит з інформатики
- ☀ Збірка компетентнісних завдань (для підсумкових контрольних робіт)
- ☀ Додаткові навчально-методичні матеріали на сайті svitdovkola.org

Щиро дякуємо за довіру!

Щоб не пропустити наші новинки,
підпишіться на розсилку на сайті:

SvitDovkola.org